

Arkivsak

26/08187-1

Saksbehandler

Linda Carolina Ehnmark

Saksgang

Hovedutvalg for samferdsel

Møtedato

03.06.2026

Rullering handlingsprogram Plan for Intermodal Godstransport i Telemark og Vestfold

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Saken tas til orientering.
2. Hovedutvalgets innspill tas med videre i planarbeidet

Sammendrag

Saken orienterer om status i arbeidet med revisjon av handlingsprogrammet for den Regionale Planen for Intermodal godstransport i Telemark og Vestfold, og legger grunnlag for innspill fra Hovedutvalg for samferdsel til videre retning.

Arbeidet bygger på statusgjennomgang av tiltak i gjeldende handlingsprogram 2016–2019, erfaringer og resultater fra Grønn Jyllandskorridor-prosjektet, oppdaterte rammebetingelser knyttet til klima, beredskap, forsyningssikkerhet, teknologi og europeiske transportkorridorer, samt hovedsignaler fra innspillsverkstedet 14. januar 2026. Den vil også ta høyde for og gi grunnlag til arbeidet med Regional Mobilitetsplan i Vestfold.

Revisjonen skal resultere i et mer spisset og gjennomførbart handlingsprogram for perioden 2027–2030, og samtidig gi et oppdatert grunnlag for regionale innspill til Nasjonal transportplan (NTP) om godsrelaterte tiltak.

Saken har hjemmel i Vestfoldplanen, hvor det fremgår at godsplanen videreføres og at handlingsprogrammet skal rulleres.

Bakgrunn og saksgang

Den interregionale godsplanen for Vestfold og Telemark ble vedtatt i 2015 med et overordnet mål om å utvikle regionen til et nasjonalt knutepunkt for miljøvennlig godstransport på sjø og bane. Planen er strategisk og bygger på at fylkene skal opptre samlet som én logistikkregion, med særlig vekt på Larvik havn, Grenland havn og Jyllandskorridoren.

I begge fylkers regionale planstrategi for inneværende periode (Vestfoldplanen) er det lagt til grunn at planen videreføres, men at handlingsprogrammet skal rulleres. Arbeidet koordineres av en administrativ gruppe med representanter fra begge fylkeskommunene. Arbeidet med revisjonen bygger på en statusgjennomgang av tiltakene i gjeldende handlingsprogram (2016-2019), erfaringer fra Grønn Jyllandskorridor-prosjektet, samt oppdaterte rammebetingelser knyttet til klima, beredskap, forsyningssikkerhet, teknologi, marked og europeiske transportkorridorer.

Det ble gjennomført en innspillskonferanse i Larvik 14. januar 2026 for å gi innspill til nytt handlingsprogram, dele status og erfaringer fra gjeldende plan, belyse perspektiver fra myndigheter og næringsliv, samt bidra til felles forståelse av nye rammebetingelser. Konferansen skulle også forankre den videre prosess fram mot politisk behandling.

Rulleringen av handlingsprogrammet skal gi oppdaterte og målrettede tiltak for perioden 2027–2030. Den vil også bidra inn i det faglige grunnlaget for regionale innspill til Nasjonal Transportplan (NTP 2029-2040) på godsområdet. Det påbegynte NTP-løpet vil også gi kunnskap og impulser inn valg av satsinger på godstiltak i Handlingsprogram til Regional godsplan i Telemark og Vestfold for 2027-2030. Parallelt pågår arbeidet med Regional mobilitetsplan i Vestfold, og kunnskap og prioriterte satsingsområder vil gjenspeiles i begge prosesser.

Videre prosess:

- Vår-sommer 2026: bearbeiding av innspill og utforming av forslag
- 15. Juni: Forslag til handlingsprogram sendes på høring
- 30. September: Høringsfrist
- Desember: Fylkestingene vedtar nytt handlingsprogram

Saksopplysninger

1. Status i gjeldende handlingsprogram

Statusgjennomgangen av handlingsprogrammet 2016–2019 (se vedlegg) viser at flere strategiske tiltak er gjennomført eller godt ivaretatt. Dette gjelder særlig alliansebygging med nasjonale og internasjonale aktører, felles ambisjoner for godstiltak inn mot NTP, påvirkningsarbeid for operative jernbanespor til Larvik havn, pådriverrolle for klimanøytrale drivstoff og mer gods på sjø og bane, påvirkning av jernbaneutredninger og planprosesser, samt oppfølging av gods i bypakker og bymiljøavtaler.

Samtidig viser statusoversikten at enkelte tiltak er delvis gjennomført, ikke gjennomført eller må vurderes på nytt som følge av endrede rammebetingelser. Dette gjelder blant annet formalisert samarbeid mellom Larvik og Grenland havn, dryport/felles landbasert terminal, Herøya-sporet, sørgående spor og kapasitet på Kopstad. Det må vurderes om tiltakene fra Godskonsept Vestfold og Telemark skal videreføres eller avsluttes, samt om arbeidet bør føres videre som et mer formalisert samarbeid eller partnerskap – og i hvilken form. I det seneste møtet i referansegruppen 9. Desember 2021, ledet av fylkesordfører i Vestfold og Telemark fylkeskommune, ble det signalisert et ønske om å videreføre arbeidet og samtidig utvide deltakelsen til flere havner, godsterminaler og relevante aktører, organisert i en nettverksbasert struktur. Fylkeskommunen ble gitt prosjektlederrollen for Godskonsept Vestfold og Telemark fra Vekst i Grenland, når det ble lagt ned.

Statusarbeidet gir dermed et konkret grunnlag for prioriteringer i kommende periode.

2. Faglig oppdatering – Grønn Jyllandskorridor

Erfaringene fra Grønn Jyllandskorridor viser at korridoren har utviklet seg til et viktig strategisk samarbeid mellom fylker, regioner, havner, transportører og energiaktører i Norge og Danmark. Prosjektet har dokumentert:

- markedspotensial for daglige grensekryssende godstog
- Hirtshals som nøkkelhavn for kombinert sjø–bane-transport
- praktisk gjennomførbarhet gjennom testkjøring av godstog Hirtshals til Tyskland
- betydningen av korridoren som alternativ og avlastende rute via Sverige
- økt relevans for forsyningssikkerhet og samfunnsberedskap

Videre oppfølging av Grønn Jyllandskorridor vurderes som et sentralt element i nytt handlingsprogram.

3. Sammenheng til Nasjonal Transportplan (NTP 2029-2041) og Regional Mobilitesplan i Vestfold

Revisjonen av handlingsprogrammet gir et oppdatert kunnskapsgrunnlag for regionale prioriteringer inn mot kommende arbeid med NTP 2029–2041. Den pågående NTP-prosessen, herunder godsstrategien fra Jernbanedirektoratet, gir samtidig en ramme for innretningen av handlingsprogrammet for godsplanen.

Dette gjelder særlig innspill om:

- gods på bane i korridor 3 (Oslo-Larvik-Grenland-Kristiansand-Stavanger)
- Havnetilknytning til hovedbanenettet og godsterminalkapasitet
- Larvik havn og Grenland havn som nasjonale logistikk knutepunkt
- videre utvikling av Grønn Jyllandskorridor som nasjonal og europeisk godskorridor
- tiltak som styrker robusthet, redundans og forsyningssikkerhet

Parallelt pågår arbeidet med Regional mobilitetsplan for Vestfold, og relevante kunnskapsgrunnlag og prioriterte satsingsområder vil ses i sammenheng på tvers av prosessene, slik at regionale mål og tiltak understøtter hverandre. Utfordringsbildene knyttet til mobilitet, kapasitet, klima, beredskap og regional utvikling er i stor grad de samme, selv om godsplanen har et større geografisk virkeområde.

4. Hovedsignaler fra innspillsverkstedet

Innspillsverkstedet 14. januar 2026 ga tydelige signaler om retning for det videre arbeidet med handlingsprogrammet. På tvers av gruppene peker innspillene særlig på følgende tema:

Beredskap og forsyningssikkerhet

Beredskap ble gjennomgående løftet fram som et sterkere hensyn enn ved forrige rullering. Det fremkom i et innlegg fra Jernbanedirektoratet at havner med jernbanetilknytning ved Oslofjorden og hovedbanenettet mot svenskegrensen utgjør strategiske korridorer for militær mobilitet, herunder Larvik havn, Brevik terminalen/ Grenland havn og Vestfoldbanen.

Forsyningslinjer og robuste transportkorridorer ble samtidig framhevet som avgjørende for beredskap og motstandsdyktighet. Flere grupper pekte på behovet for å integrere både sivil og militær beredskap, robuste forsyningslinjer og redusert sårbarhet i transportnettet som tydeligere prioriteringer i det videre arbeidet.

Infrastruktur, terminaler og jernbanekapasitet

Det var bred støtte til å prioritere tiltak som styrker kapasitet, regularitet og robusthet i jernbanenettet som sikrer synergier mellom passasjerer og gods, inkludert spor helt fram til kai i aktuelle havner, sørgående spor og veipåkobling til godsterminalen på Kopstad, terminalkapasitet og vedlikehold av eksisterende infrastruktur.

Havnesamarbeid og regional logistikkstruktur

Flere grupper pekte på behovet for sterkere strategisk samarbeid mellom havnene, spesialisering av roller og tydeligere prioritering av Larvik og Grenland som komplementære logistikk knutepunkt.

Energi, drivstoff og nullutslippsløsninger

Hydrogen, ammoniakk, biogass, ladeinfrastruktur og energihuber ved havnene ble fremhevet som viktige nye innsatsområder. Det skal samarbeides om raskere etablering av grønne energistasjoner for tungtransport langs hovedårer og omlastningspunkt.

Bylogistikk og helhetlig transportplanlegging

Det kom tydelige signaler om at gods i byområder bør få større plass i nytt handlingsprogram, blant annet gjennom nattdistribusjon, bedre metodikk for bylogistikk og sterkere kobling til bypakker og arealplanlegging.

Grønn Jyllandskorridor, grensekryssende transporter og internasjonalt samarbeid

Flere grupper understreket betydningen av å videreføre Grønn Jyllandskorridor som et langsiktig strategisk samarbeid. Det ble pekt på behov for sterkere kommunal og regional forankring, videre kobling til det europeiske transportnettet (TEN-T) og den europeiske transportkorridoren som forbinder Skandinavia og Middelhavet «ScanMed», samt utvikling av nye samarbeidsprosjekter med Danmark og Sverige. Flere innspill pekte også på behovet for å bruke korridoren som grunnlag for tydeligere regionale innspill til NTP, særlig knyttet til beredskap, redundans og robuste øst–vest-forbindelser.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Saken er en orienteringssak og har ingen direkte økonomiske eller juridiske konsekvenser.

Eventuelle konsekvenser av prioriterte tiltak vil bli vurdert i den videre behandlingen av forslag til nytt handlingsprogram.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Revisjonen støtter fylkeskommunens mål om reduserte klimagassutslipp og mer bærekraftig transportarbeid i forhold til gods gjennom økt overføring av gods fra vei til sjø og bane, mer effektiv logistikk og utvikling av bærekraftige drivstoffløsninger.

Saken er særlig relevant for bærekraftsmål 9, 11, 13 og 17.

Konsekvenser for CRPD

Saken vurderes ikke å ha direkte konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Ved senere oppfølging av konkrete terminal- og knutepunktstiltak skal universell utforming og tilgjengelighet inngå som relevante hensyn.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren vurderer at statusgjennomgangen viser at regional samordning over tid har gitt viktige resultater, og at dette gir et godt grunnlag for å spisse prioriteringene i nytt handlingsprogram.

Særlig vurderes erfaringene fra Grønn Jyllandskorridor og signalene fra verkstedet som strategisk viktige, både for utvikling av gods på bane og sjø, og for å gi et kunnskapsgrunnlag som kan benyttes inn i arbeidet med fylkenes posisjonering inn mot Nasjonal transportplan (NTP), oppfølgingen av forordningen for det Transeuropeiske Transportnett (TEN-T) og europeiske transportkorridorer.

Det er samtidig behov for å ta stilling til hvilke tidligere tiltak som fortsatt er relevante, hvilke som bør videreføres, og hvilke som bør avsluttes eller erstattes av nye tiltak tilpasset dagens utfordringsbilde. Høringen vil gi supplerende kunnskap, innspill og posisjoner. Rulleringen skal bidra til å videreutvikle og målrette arbeidet framover.

Fylkesdirektøren ser det som hensiktsmessig at man etter ti år rullerer handlingsprogrammet. Det er både tiltak som åpenbart er utdaterte, tiltak som er viktig å videreføre/presisere, og nye momenter som har kommet til. Fylkesdirektøren vurderer utefra innspillskonferansen at det er stor grad av samstemthet om hva som er viktig å prioritere framover, og legger opp til at det administrativt sendes ut et nytt forslag til handlingsprogram på høring før sommeren, med politisk sluttbehandling i siste møterekke før jul.

Fylkesdirektøren vil ta initiativ til at de to fylkeskommunene inviterer partene i Godskonsept Vestfold og Telemark til et møte i høringsfasen, slik at man kan avklare hensiktsmessig videre organisering og samarbeid inn i et nytt handlingsprogram.

Konklusjon/anbefaling

Proessen knyttet til nytt handlingsprogram for den interregionale planen anbefales lagt til grunn for videre arbeid.

Innspill fra Hovedutvalg for samferdsel tas med i det videre arbeidet med forslag til revidert handlingsprogram, som sendes på høring etter sommeren 2026 og legges fram for vedtak i Fylkestinget før årsskiftet.

Vedlegg:

VEDLEGG - status gjeldende handlingsprogram